

Výukový materiál zpracovaný v rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Registrační číslo: CZ.1.07/1. 5.00/34.0084

Šablona: III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Sada: 8 B

Číslo: VY_32_INOVACE_MOV_3ROC_03

Podvozek – rám automobilu

Předmět: Nauka o konstrukci a údržbě

Ročník: 3. ročník

Klíčová slova: poháněcí soustava, podvozek, karoserie, příslušenství, výstroj vozidla, pérování a tlumení

Anotace: Seznámit studenty s podvozkem automobilu a účelem rámu automobilu.

Jméno autora: Peter Butkovič

Adresa školy: Střední škola zemědělská, Osmek 47,750 11 Přerov

Rám automobilu

Rám představuje nosnou část vozidla, který spojuje a nese :

- kabinu
- motor
- převodovku
- spojovací hřídele
- nápravy
- elektrické zařízení
- vzduchové, hydraulické, mazací rozvody
- spojovací zařízení pro připojení vozidel

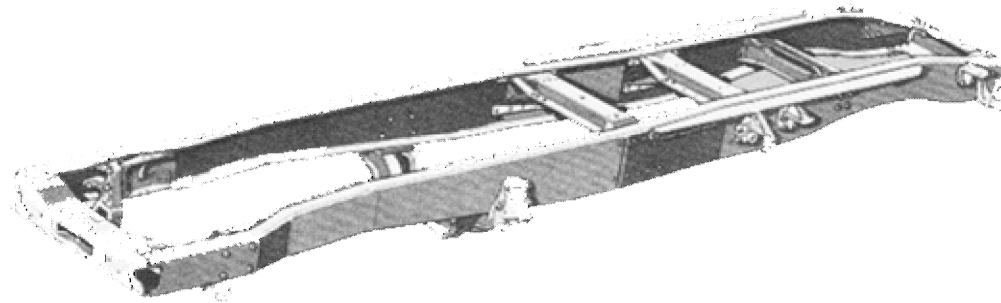
Funkce a požadavek rámu automobilu :

- zachytávat a přenášet všechna zatížení, které vznikají při jízdě vozidla,
- musí splňovat dostatečnou pružnost, tuhost a pevnost při splnění podmínek odolat namáhání v ohybu a krutu,
- požadavkem rámu je jeho malá hmotnost,
- jeho části jsou vzájemně spojené svary, nýty a šrouby,
- spojovat mezi sebou nápravy,
- nést karosérii, náklad a přenášet jejich zátěž na nápravy,
- nést motor, převody, příslušenství,
- přenášet hnací, brzdné a surné síly mezi nápravami a karoserií.

Druhy rámu automobilu – závisí na účelu a použití vozidla, jsou vystaveny zvláště vysokému zatížení.

Rám žebřinový

Je tvořen dvěma podélníky, které jsou spojeny několika příčkami.

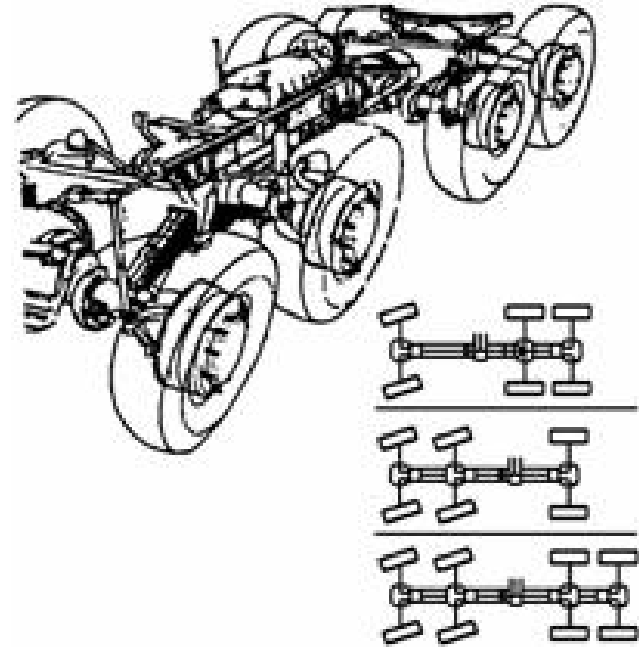
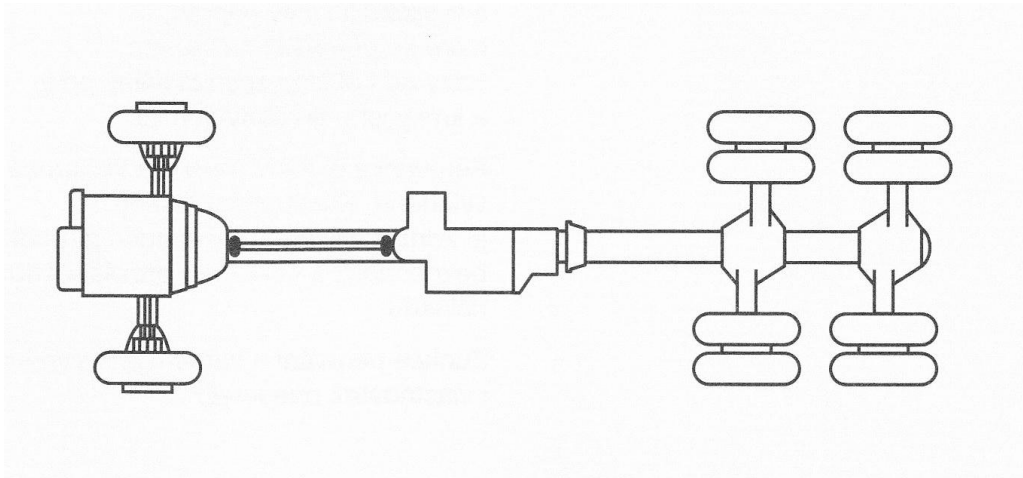

Při stavbě silničních nákladních vozidel je používán nejčastěji. Spojení je provedeno nýtováním nebo svařováním. Podélníky bývají v oblasti náprav prohnuty, pro uložení pérování.

Rám je pružný výhodný pro použití do terénu ale nevýhodou je uložení částí, které jsou na něm umístěny.

Rám páteřový

Nosnou část tvoří střední páteřový nosník.

Při stavbě silničních nákladních vozidel je na páteřový nosník ve předu pomocí příruby uchycen motor a vzadu skříň rozvodovky. Páteřovým nosníkem obvykle prochází spojovací hřídel. Má velmi dobré vlastnosti při jízdě v terénu. Jeho nevýhodou je uložení motoru, které neumožňuje pružné uložení (tj. hluk a vibrace)

Další známe druhy rámu automobilu :

- **rám páteřový rozvidlený** (umožňuje pružné uložení motoru, tím je výhodnější než samotný rám páteřový)
- **rám plošinový** (konstrukce představuje přechod mezi samostatným rámem a samonosnou karoserií. Je to ocelová podlaha karoserie, která tvoří nedílný celek s rámem)
- **rám smíšený** (je tvořen v kombinaci předešlých provedení)
- **rám pomocný** (slouží k uchycení větších skupin např. přídatná převodovka, je upevněn k nosnému rámu)
- **rám příhradový** (je tvořen příhradovou konstrukcí z plechových výlisků např. autobus)
- **rám traktoru**
  - **monoblokové uspořádání** – nosnou část tvoří vzájemně spojené jednotlivé skříně hnací soustavy pomocí šroubu. Může být doplněno v předu pomocným žebřinovým rámem.
  - **polorámový traktor** – rám tvoří vidlice pro uložení motoru, napojená na převodovku – lze vyjmout motor bez nutnosti demontáže ostatních částí pohonu.

Příslušenství a výstroj rámu

Mezi příslušenství, resp. výstroj rámu se nejčastěji řadí tato zařízení:

- připojovací zařízení pro přívěsy (nákladní i osobní);
- sklápěcí zařízení (nákladní a speciální vozidla).

Připojovací zařízení pro přívěsy

Připojovací zařízení slouží k připojení, bezpečnému vedení a odpojení přívěsných nemotorových vozidel.

Požadavky:

- jednoduchá manipulace s připojováním i odpojováním;
- zajištění proti samovolnému uvolnění dvojitou mechanickou pojistkou;
- odpružení účinku připojeného vozidla na tažné vozidlo při nerovnoměrném pohybu nebo na nerovné vozovce;
- výkyv závěsu ve všech směrech (kolem osy svislé, příčné a podélné);
- malá náročnost na obsluhu a údržbu;
- vysoká životnost a bezporuchový provoz.

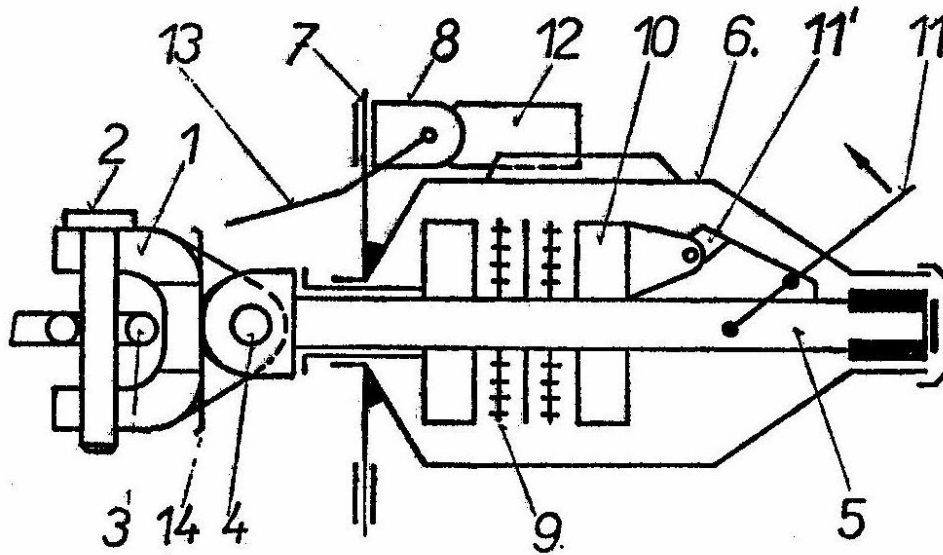

Způsoby řešení jednotlivých připojovacích zařízení jsou zásadně ovlivňovány hmotností (velikostí) připojeného vozidla.

Připojovací zařízení **osobních a dodávkových** automobilů, pro jednonápravové přívěsy o celkové hmotnosti do 3,5 t, musí být podle mezinárodního předpisu provedeno **kulovým spojem**, tj. koulí na tažném vozidle a závěsem na přívěsu. Při statickém zatížení může svislá síla v závěsu dosáhnout hodnoty maximálně 100 kp.

U ostatních vozidel se musí použít válcového čepu a oka. Pouze u speciálních terénních vozidel je přípustný systém hák a oko. Kromě toho musí být připojené vozidlo spojeno s tažným vozidlem pomocí pojistného zařízení (např. lanem nebo řetězem). Při poruše hlavního spoje umožní pojistné zařízení částečnou říditelnost a zabrání, aby oj přívěsu klesla na vozovku.

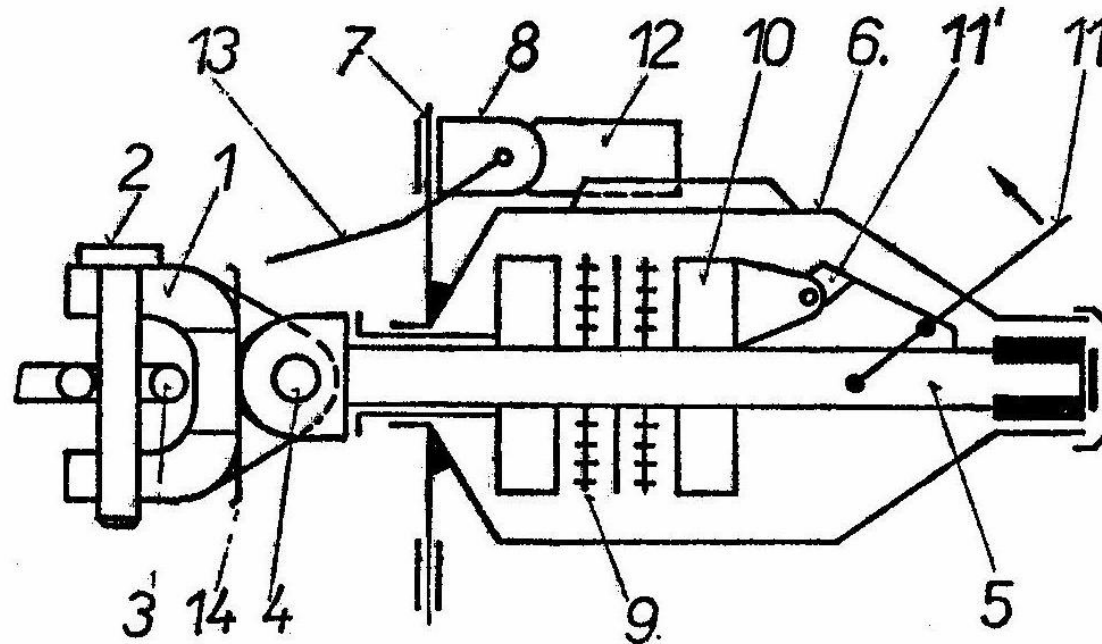
Náčrt 68. Připojovací zařízení pro tahač Tatra
 1 – hubice; 2 – čep k zavěšení oka přívěsu; 3 – oko přívěsu;
 4 – vodorovný čep v táhle; 5 – táhlo; 6 – těleso zařízení;
 7 – čepy; 8 – zadní příčka pomocného rámu; 9 – pružící lamely;
 10 – přitlačná deska lamel; 11 – páka přitlačné desky;
 11' – páka západky; 12 – západka; 13 – páka západky;
 14 – plochá pružina

Připojovací zařízení pro tahač Tatra popis:

Hubice připojovacího zařízení **1** pro čep **2** k zavěšení oka přívěsu **3** je otočná kolem vodorovného čepu **4** v táhle **5**. Táhlo je uloženo v tělese **6**. Přední část nese čepy **7**, umožňující otočení kolem svislé osy. Čepy jsou uloženy v ložiskách na zadní příčce pomocného rámu vozidla **8**. V tělese **6** se opírají dvě pružící lamely **9** o opěrný kroužek (vpředu), a zajišťují tak pružný přenos tažné síly na přívěs. Druhou přítlačnou desku lamel **10** s pákou **11** lze ze styku s kroužkem na táhlu **5** oddálit pákou **11**.

K snadnějšímu připojení přívěsu po uvolnění táhla **5** pákou **11**, stejně jako západky **12** pákou **13**, lze posunout táhlo asi o 70 mm a skříň kolem čepu **7** otočit přibližně o 30°.

Sklápěcí zařízení

Sklápěcí zařízení umožňuje rychlé vykládání především sypkých materiálů ze sklápěcí korby vozidla. Tažná a přívěsná sklápěcí vozidla jsou významnými pomocníky ve stavebnictví, při zemních pracích.

Požadavky:

- plynulé zvedání nastavitelnou rychlostí,
- spouštění korby sklápěcího automobilu vlastní hmotností v předepsaném čase, který je nezávislý na klimatických podmínkách (teplotě prostředí),
- zabezpečení při nejvyšším zvednutí korby a udržení korby v kterékoli nastavené poloze,
- zabezpečení celé soustavy proti překročení maximálního ovládacího tlaku oleje,
- možnost dokonalého odvodušnění,
- bezhlučný a bez nárazový provoz,
- jednoduchá obsluha a údržba při nízké poruchovosti a vysoké životnosti,
- bezpečně pracující rychlospojky mezi hnacím vozidlem a přívěsem, znemožňující znečištění systému,
- nezávislé ovládání soupravy se sklápěcími přívěsy,
- malé průtokové odpory, jež by bránily přehřívání oleje při rychlejším sledu sklápění,
- bezpečná činnost odpojovače přívěsu.

Kontrolní otázky :

1. Co si představujete pod pojmem rám vozidla ?
2. Jaké požadavky jsou kladeny na rám vozidla ?
3. Popište příslušenství a výstroj rámu ?

Použité zdroje

- Veškeré použité obrázky (kliparty) pocházejí ze sady Microsoft Office 2010.
- Obrázky pochází z níže uvedeného zdroje
- Chvátal Petr, Učebnice pro žadatele o řidičské oprávnění skupin C,D a E, ISBN 80-902549-7-7
- Křen Karel, Košťál Jiří. *Moderní automobil v obrazech*. Odpovědný redaktor: Vladimír Štros; technický redaktor: Miroslav Torn, Václav Vlach; Jiří košťál. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 1972. 180 s., 49 vyobrazení.
- Učebnice pro autoškoly, Vladislav Hokeš, 5. vyd. Praha : Naše vojsko, 1989, 432 s., berevné přílohy 32 stran

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Peter Butkovič
Financováno z ESF a státního rozpočtu ČR.*